

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

D.H.G. Fernald (Groep Doe STOER)
(d.d. 8 april 2026)

Nummer
4384

Onderwerp
"Scoren over de rug van echt menselijk leed is ronduit schandelijk"

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

"Er zijn uitspraken die schuren. En er zijn uitspraken die alles slopen wat nog enig gevoel voor proportie had. De vergelijking die provinciebestuurder Mariëtte van Leeuwen maakte tussen het boerenbeleid en de toeslagenaffaire hoort in die laatste categorie. Sterker nog, dit was beneden alle peil. De toeslagenaffaire maakte tienduizenden gezinnen systematisch kapot. Ouders werden weggezet als fraudeurs en meer dan tweeduizend kinderen werden uit hun veilige thuis weggehaald. De overheid brak levens. Ze luisterde niet, corrigeerde niet en beschermde niet. Zulke ellende misbruik je niet om een punt te maken. Punt," zegt columnist Dennis Captein in zijn column in het AD.

Columnist Dennis Captein schrijft elke zaterdag een column in het AD over het leven in het Groene Hart. Afgelopen week schreef hij over stikstofbeleid. "Rond de Nieuwkoopse Plassen, in Wierickerland en de Krimpenerwaard wordt gezocht naar oplossingen voor stikstof, bodemdaling en waterkwaliteit. Dat is een taai dossier met ingrijpende gevolgen voor boeren. Maar het is geen staatsdrama waarbij gezinnen doelbewust zijn vermalen. Geen enkel boerengezin werd financieel gesloopt door onterechte beschuldigingen. Geen enkele boerenzoon werd uit huis gehaald omdat zijn vader een vergunning miste. Bestuurders horen te wegen, te duiden en te verbinden. Maar scoren over de rug van echt menselijk leed is ronduit schandelijk. Dit gaat niet één brug te ver, maar drie. Dat dit geen verspreking was, maakt het extra pijnlijk. De bewuste woordkeuze van Mariëtte van Leeuwen is eens te meer het bewijs dat het debat in ons land afglijdt tot een niveau waarop fatsoen er niet meer toe doet. Wie boeren echt wil helpen, komt met oplossingen, niet met dit soort beschamende vergelijkingen. Hier past maar één reactie: excuses," aldus Columnist Dennis Captein.

Eerder heeft Gedeputeerde Van Leeuwen de volgende kwetsende uitspraak gedaan op X (voorheen Twitter). "Pffffff zij die vallen over het woord 'negers' strooien met 'kutboeren'. Zullen we allemaal een beetje respectvol zijn?"

Echter, het woord 'neger' (N-woord) wordt niet als een 'gewoon' scheldwoord beschouwd, zoals 'kutboer', omdat het diep geworteld is in een geschiedenis van racisme, onderdrukking en ongelijkwaardigheid. Hieronder de belangrijkste redenen waarom het N-woord anders is:

- *Historische lading (Slavernij en Kolonialisme): Het woord 'neger' is historisch verbonden met de trans-Atlantische slavernij en het kolonialisme. Het werd gebruikt om mensen te dehumaniseren en te reduceren tot 'bezit' of minderwaardige wezens. Het woord draagt de pijn van generaties onderdrukking met zich mee.*

- Dehumanisering en ongelijkheid: In tegenstelling tot een scheldwoord zoals 'kutboer', dat gericht is op iemands beroep of gedrag, is 'neger' gebaseerd op huidskleur. Het reduceert een persoon tot enkel zijn of haar etniciteit om een hiërarchisch verschil te maken: de 'witte' norm tegenover de 'andere'. Het bevestigt vooroordelen en raciale ongelijkheid.
- Systeem van racisme: Het N-woord functioneert niet alleen als een belediging tussen individuen, maar is een uiting van een groter, racistisch systeem dat Afro-mensen historisch gezien rechten ontzegde. Het gebruik ervan roept daarom direct dit systeem van uitsluiting op.
- Geen neutrale oorsprong: Hoewel sommige mensen beweren dat het N-woord vroeger een 'normaal' woord was, tonen historici aan dat het N-woord nooit echt neutraal was, maar altijd al een racistische en kolonialistische lading had.
- Pijnlijke associatie: Het N-woord wordt door veel mensen ervaren als zeer kwetsend, omdat het doet denken aan de gewelddadige geschiedenis en de ontkenning van hun menselijke waardigheid.

Kortom: Het woord 'neger' is een beladen woord door de specifieke geschiedenis van racisme en slavernij, terwijl een scheldwoord als 'kutboer' een algemene, situationele belediging is zonder de structurele, historische onderdrukingscomponent. Over 'kutboeren' is nooit iets in de wet vastgelegd. Er is geen land waar 'kutboeren' vandaan gehaald zijn, op een boot zijn gezet, uitgebuit, verkracht en geweld aangedaan is. Als je dergelijke vergelijkingen maakt, dan heb je het niet begrepen. Dit raakt aan de kern van de huidige politieke polarisatie. Het roept de vraag op of verbindend besturen nog mogelijk is wanneer de taal verdeelt. Woorden hebben kracht, dat weten we allemaal. Ze kunnen 'verbinden', maar vaker nog 'kwetsen', 'framen' en 'verdelen'.

1. *Hoe denkt het college Van Gedeputeerde Staten dat een bestuurder die kwetsende taal gebruikt onze provincie kan besturen voor alle inwoners?*

Antwoord

Het college verwerpt de suggestie dat hier sprake is van het bewust gebruiken van kwetsende taal richting inwoners, maar ziet het als een poging de ernst van de (PAS-)problematiek te agenderen. De uitspraak had betrekking op de ervaren onzekerheid en het gebrek aan perspectief als gevolg van overheidsfalen. Dat is een legitiem en noodzakelijk onderdeel van het politieke en bestuurlijke debat. Het college is verantwoordelijk voor zorgvuldige woordkeuze.

Wat betreft de eerdere uitingen op sociale media stelt het college vast dat deze zijn gedaan in een andere hoedanigheid en context, voorafgaand aan het aantreden van de gedeputeerde. Bij haar aantreden heeft de gedeputeerde de ambtseed afgelegd: Het college gaat ervan uit dat vanuit die verantwoordelijkheid wordt gehandeld voor alle inwoners van de provincie.

2. *Hoe denkt het college Van Gedeputeerde Staten dat voornoemde uitspraken van Gedeputeerde Van Leeuwen bijdragen aan het vertrouwen in haar als bestuurder voor alle inwoners?*

Antwoord

Vertrouwen ontstaat niet door het vermijden van gevoelige onderwerpen, maar door het erkennen van problemen en het bespreekbaar maken van de impact daarvan op mensen. De gedeputeerde heeft beoogd de aandacht te vestigen op de rechtspositie van inwoners die buiten hun schuld en invloed om langdurig in onzekerheid verkeren. Hoewel de genoemde dossiers inhoudelijk niet één-op-één vergelijkbaar zijn, lag de nadruk op het duiden van overeenkomstige patronen van overheidsfalen.

Het bespreekbaar maken van dergelijk overheidshandelen vormt voor het college een wezenlijk onderdeel van de inzet voor een betrouwbaar bestuur.

3. *Gedeputeerde Van Leeuwen is als bestuurder verkozen om het algemeen belang te dienen. Is de positie van Gedeputeerde Van Leeuwen nog wel houdbaar als zij weigert excuses te maken? Door haar kwetsende polariserende uitspraken, wordt een groep inwoners weggezet als 'niet passend', 'problematisch' of 'minderwaardig', althans zo voelt het.*

Antwoord

Het college ziet geen aanleiding om de positie van de gedeputeerde ter discussie te stellen. De uitspraak is gedaan in de context van inwoners die buiten hun eigen schuld worden geconfronteerd met de ingrijpende gevolgen van overheidsoptreden. Vanuit het oogpunt van het college is er geen sprake van het welbewust doen van kwetsende uitspraken of het minderwaardig behandelen van groepen inwoners.

4. *Kan het college van Gedeputeerde Staten begrijpen dat er door de uitspraken van Gedeputeerde Van Leeuwen een nog grotere kloof ontstaat tussen de politiek en het vertrouwen van inwoners van Zuid-Holland in diezelfde politiek?*

Antwoord

Het college begrijpt dat woorden emoties kunnen oproepen en daarom is het belangrijk om uitspraken in de context te plaatsen waarin ze zijn uitgesproken. Door patronen van overheidsfalen expliciet te benoemen, is de inzet gericht op een transparante duiding van de impact die bestuurlijk handelen op inwoners kan hebben. Tegelijkertijd merkt het college op dat het framen van uitspraken als "schandalig" en het toeschrijven van intenties aan bestuurder(s) de kloof niet verdicht. Het gesprek over vertrouwen vraagt wederkerigheid in toon en houding.

5. *Is het college Van Gedeputeerde Staten het eens met Groep Doe STOER dat wanneer een bestuurder kwetsende dingen zegt, een samenleving niet wordt bestuurd, maar gepolariseerd? En zo nee, waarom niet?*

Antwoord

Het college erkent dat een duidelijk standpunt kan leiden tot schuring, echter de beschreven situatie heeft zich volgens het college niet voorgedaan. In het belang van eenheid en voorkomen van polarisatie is het bewaken van die ondergrens een verantwoordelijkheid voor iedere deelnemer aan het debat.

Besturen voor alle inwoners vereist inlevingsvermogen. Als bestuurders de pijn van een deel van de bevolking negeren of beledigen, verliest het bestuur zijn legitimiteit. Het ondermijnt de samenleving die ze juist zouden moeten versterken.

6. *Is het college Van Gedeputeerde Staten het met Groep Doe STOER eens dat goed bestuur, gebaseerd is op een gedragscode en integriteit en dat het vereist dat men spreekt met mensen in plaats van over mensen?*

Antwoord

Ja, het college onderschrijft dat volledig. Daar hoort ook bij dat bestuurders oog hebben voor alle inwoners en dat verschillende vormen van leed en onzekerheid serieus worden genomen, zonder deze tegen elkaar uit te spelen of hiërarchisch te beoordelen.

Den Haag, 21 april 2026

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,

secretaris,

voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA

mr. A.W. Kolff